

Veel vers gras houdt geld op het erf

Aan passie voor gras en beweiden geen gebrek bij Auke Spijkerman. De jonge Drentse melkveehouder werd eind oktober tot Beste graslandboer 2019 verkozen. Zijn kennis verzamelde hij in Nieuw-Zeeland. Door constant secuur te meten en strak te plannen is hij in staat veel melk te maken van vers gras. ‘Beweiden scherp managen kan niet op gevoel.’

TEKST FLORUS PELLIKAAN

BEDRIJFSPROFIEL

namen	Ton, Ria en Auke Spijkerman-Duiven
aantal melk- en kalfkoeien	85
aantal stuks jongvee	48
rollend jaargemiddelde	6675 4,09 3,63
grondgebruik	58 ha regulier gras, 12,5 ha natuurgas

De herfstzon werpt in de vroege ochtend een haast goudkleurige sluier over de nog altijd ijverig weidende koeien van familie Spijkerman-Duiven in Wapserveen. Het kleurige beeld heeft onbedoeld een symbolische lading, want een dag eerder wonnen de melkveehouders de verkiezing Beste graslandboer 2019 (zie kader). De gouden plak mocht voor Auke Spijkerman (29) dan als een verrassing komen, op het bedrijf is al binnen tien minuten duidelijk dat maximaal melk maken van vers gras het motto is. Waar veel collega's eind oktober de melkkoeien op volle-

Spijkerman en Van de Voort **winnaars van verkiezing Beste graslandboer 2019**

De verkiezing Beste graslandboer 2019 is gewonnen door de jonge Drentse melkveehouder Auke Spijkerman. In de einduitslag, waarin het oordeel van de vakjury en van het publiek bij elkaar werden opgeteld, kwam de fanatieke grasboer als winnaar uit de bus. Tijdens de Rundvee- & Mechanisatie Vakdagen in Hardenberg eind okto-

ber ontving Spijkerman uit handen van hoofdsponsor DLF een volledig verzorgde vierdaagse grasreis naar Denemarken.

Jan Dirk en Peter van de Voort uit Lunteren, bekend van de Remekerkkaas, wonnen binnen de verkiezing de publieksprijs. De ondernemers wisten met hun inspirerende werk-

wijze de meeste publieksstemmen te verzamelen.

De verkiezing Beste graslandboer is in het leven geroepen om andere veehouders te inspireren in wat er met gras mogelijk is. Dat kan op heel diverse manieren, zo liet het zevental genomineerden zien. Volgend jaar vindt de verkiezing opnieuw plaats.

dig winterrantsoen hebben staan, lukt het de fanatieke Drentse weiders nog altijd om 7 tot 8 kilo droge stof vers gras uit beweiden in de koeien te krijgen. Vervolgens komt daar 's avonds op stal nog een portie vers gras via zomerstalvoeren bij. 'We houden er niet van om herfstgras in te kuilen', verklaart Auke Spijkerman. 'Met vers gras heb je altijd minder verliezen dan met inkuilen. Tenminste op de manier zoals wij weiden, met iedere dag een nieuw stuk kort af laten vreten. Vers gras heeft nu nog wel 950 vcm, maar met 10 procent inkuilverliezen houd je matig kuilgras over.'

Bewust beperkte ruwvoervoorraad

Praten over gras is geen straf voor de jonge melkveehouder Auke Spijkerman, die op de boerderij samenwoont met zijn vriendin Ellen Minten (27), zo blijkt al snel. Sinds 2015 vormt hij met zijn ouders Ton Spijkerman (65) en Ria Duiven (58) de maatschap van het al sinds 1994 biologische melkveebedrijf.

Auke studeerde in 2014 af aan het Van Hall Larenstein en ging voor hij in het bedrijf kwam eerst een jaar in Nieuw-Zeeland werken. 'Het leek me goed om eerst nog eens ergens anders te kijken voordat ik gelijk vol thuis in het bedrijf dook. Ik kwam bij melkveehouders terecht die in twaalf jaar tijd vier melkveebedrijven hadden opgezet met in totaal 2900 koeien. Ze waren extreem competitief ingesteld en waren al eens kostprijskampioen van Nieuw-Zeeland geworden. Hun motto was dat als de kostprijs ten opzichte van anderen laag is, je altijd kunt doorgaan. Dat heb ik altijd goed onthouden.'

Auke kwam daar in aanraking met een extreme manier van gras- en koemanagement. 'We hadden binnen ons koppel een budget van maximaal 300 kilo krachtvoer per dag en de ruwvoervoorraad was voor tien dagen. Meer wilden ze niet.' Iedere maand kregen de medewerkers een les in hoe je gras managet op basis van metingen en hoe je een voorjaars- en najaarsplanning voor weidegang maakt. 'Op een gegeven moment werd het zo droog dat

Links: de koeien weiden van maart tot half november

Rechts: om meer en beter te kunnen weiden is er een kilometer koepad aangelegd

▲
Auke Spijkerman is veelzijdig in het weiland te vinden om een scherp grasmanagement te kunnen realiseren

we koeien eerder moesten droogzetten en nog krapper op behoefte gingen voeren. Dat was haast te extreem, maar wat ik daarmee heb geleerd, is dat je door het gras wekelijks te meten ontzettend goed kunt sturen. En ook hoe belangrijk het is om vraag en aanbod van gras echt in balans brengen. Dat houdt de druk erop dat je scherp moet managen', aldus Auke. 'Daarom zijn we de afgelopen twee jaar gegroeid van 60 naar 85 koeien, dat past precies bij de 30 hectare huiskavel en van begin maart tot half november weiden. En als we iets gras overhebben, verkopen we het daarom ook gelijk.'

Scherp inzetten in voorjaar

Sinds de werkervaring van Auke in Nieuw-Zeeland is er op de ouderlijke boerderij wel wat veranderd. In augustus start Spijkerman al met de planning van het volgende grasjaar. Na 1 september maait hij niet meer op de huiskavel en vanaf 1 oktober start de laatste beweidingsronde. Deze duurt tot ongeveer half november. 'Sommige percelen gaan hierdoor met 1500 tot 1600 kilo droge stof gras de winter in. Dat doe ik expres om gras te sparen voor het volgende jaar. Dan maken de koeien er meer melk van dan nu in de herfst.'

Als de koeien in maart naar buiten gaan, probeert Spijkerman zo snel mogelijk met de bijvoeding te stoppen. Afgelopen jaar was dat zelfs al op 18 maart. Vanaf die periode probeert hij de grasvoorraad zo ver mogelijk terug te brengen om de groeisput die in april volgt, maximaal op te vangen. 'Dat is soms echt heel spannend, want twee jaar terug konden we nog maar drie hectare beweiden of de koeien hadden op stal ontmoeten. Binnen enkele dagen groeide het gras echter 100 kilo droge stof per hectare per dag. En wij hebben bij 45 kilo genoeg.' De ervaring leerde inmiddels dat er op 25 april altijd meer gras groeit dan er nodig is als de huiskavel en het aantal koeien in balans zijn. 'Maar beweiding zo scherp managen kan niet op gevoel', vindt Spijkerman. 'Daar moet je voor meten en een modelprogramma als de feedwedge voor gebruiken.'

Vader Ton en moeder Ria moesten eerst wel wennen aan de nieuwe manier van grasmanagement. 'In het verleden kwamen wij altijd gras tekort, maar Auke houdt gras

over', vertelt Ton enthousiast. Auke schat dat de totale grasproductie per hectare door de nieuwe manier van werken wel 30 procent is toegenomen. Ton: 'Het is dat we drie weken in Nieuw-Zeeland zijn gaan kijken en daar hebben gezien dat het echt werkt, anders waren wij er niet zo in meegegaan. Vooral in het voorjaar is het soms echt extreem als de hele huiskavel op 3,5 tot 4 centimeter is afgevreten, maar daarvan pluk je later in het jaar de vruchten. Er zijn percelen die we inmiddels zeven tot acht keer geweid hebben zonder te maaien.'

Afkalven in twee blokken

Voor veel weiden is een goede infrastructuur noodzakelijk en dus heeft Spijkerman enkele jaren geleden een kilometer koepad aangelegd, met betonplaten van 80x120 cm. 'Dat kostte in totaal 12.000 euro en het aanleggen van extra waterleiding en waterbakken kostte nog eens 3000 euro. Met redelijk beperkte kosten kun je dus je huiskavel geschikt maken voor nog meer weidegang.' Voor de jonge ondernemer is het nut van veel vers gras inmiddels wel bewezen. 'Veel vers gras voeren houdt het geld op je eigen erf, omdat je weinig aankoopt. Je realiseert er alleen geen 9000 kilo melk per koe mee, maar dat is ons doel niet.' Het enige wat familie Spijkerman bijvoert, is maximaal 16 kilogram zetmeelrijk krachtvoer per 100 kilo melk.

Dat Aukes fanatieke manier van beweiden en grasmanagement niet voor iedereen is weggelegd, beseft hij. 'Maar ik weet zeker dat bijna alle bedrijven het percentage vers gras kunnen verhogen. Er zijn genoeg bedrijven die maar op 10 procent vers gras van het totale rantsoen zitten. Wij schommelen nu tegen de 60 procent. Geloof me, na 720 uur weiden begint de winst pas echt te komen, maar moet je ook heel anders gaan weiden.'

Bij Spijkerman is veel vers gras inmiddels onderdeel geworden van een heel bedrijfssysteem. Zo kalft het koppel in twee blokken van ongeveer 9 à 10 weken af, in het voorjaar vanaf 15 februari en in het najaar vanaf 15 september. 'Om gras maximaal te benutten is een voorjaarskalvende veestapel eigenlijk het beste, maar de melkprijs is in het najaar weer het hoogste. Bovendien is het voordeel van twee blokken dat een koe als ze niet direct

drachtig wordt, over een half jaar weer een kans heeft.' Een groot voordeel van een afkalfpiek is volgens Auke meer focus op bepaalde activiteiten: of op insemineren, of op de transitie, of op de opfok van een grote groep jonge kalveren. 'Dat komt de resultaten echt ten goede.'

Antibioticavrij geproduceerde melk

Op het bedrijf van Spijkerman wordt nu ruim twee jaar antibioticavrij geproduceerde melk gemaakt. Via CZ Rouveen gaat dit als zogenaamde USDA NOP-kaas naar Amerika. Hierbij mag een koe die antibiotica heeft gehad, geen onderdeel meer zijn van het productieproces en dus moet die het bedrijf verlaten. 'We gebruiken al heel lang geen droogzetters meer en de stap voor ons was niet groot', stelt Ton. 'Wat ik er wel altijd direct bij zeg, is dat we een zorgplicht hebben en die ook serieus nemen. Gelukkig hebben we weinig behandelingen nodig, maar als het nodig is, zetten we die in. De grootste uitdaging is koeien met een hoog celgetal. We hebben al allerlei middeltjes

geprobeerd, maar het gouden middel zit er nog niet bij.' Tot grote afvoer van koeien leidt de productiewijze echter zeker niet, want afgelopen twee jaar lag de vervanging door weinig jongvee op slechts 10 procent. 'Dat is extreem laag, maar met 20 procent komen we zeker altijd toe', vertelt Auke.

Door de keuze voor het produceren van USDA-melk, een biologische bedrijfsvoering, veel weiden en geen aanvoer van extern eiwit is er volgens Auke Spijkerman een toekomstbestendige bedrijfsvoering ontstaan. 'Volgens mij is er maatschappelijk niet zo heel veel op aan te merken. We hopen dat dit ons in de toekomst helpt.'

Richting de toekomst wil Spijkerman eerst uitbreiden in huiskavel voor er meer koeien komen. 'Anders trekken we het hele systeem uit balans. Daarnaast willen we nog wel iets meer met kruiden gaan doen. Dat doen we nu nog beperkt, maar de ervaringen zijn elders heel goed. En meer vers gras in de koeien kunnen ook wij altijd nog realiseren', vertelt Auke lachend. 'We zitten "pas" op 60 procent.' |

▲ Links: het meten van de grasvoorraad en grasgroei zorgt in de feedwedge voor een model dat helpt bij het plannen van de beweiding

Rechts: iedere week loopt Spijkerman met de grashoogtemeter door de percelen om de grasvoorraad in beeld te brengen

In het najaar krijgen de koeien op stal ook nog vers gras via zomerstalvoeren

